

Septal tugʻma yurak nuqsoni boʻlgan bolalardagi komorbid holatlar

Sakina Bahodirovna Tairova
Farangiz Toʻlqin qizi Ashirkulova
Nozima Shukrullo qizi Ahmatova
Samarqand davlat meditsina instituti

Annotatsiya: Tugʻma yurak nuqsoni boʻlgan bolalarda oʻsish va rivojlanish kechikishi xavfi mavjud. Komorbid holatlar yurak-qon tomir kasalliklarining kechishi va davolashini murakkablashtirishi, kasallikning rivojlanishiga hissa qoʻshishi va davolanishga javobni oʻzgartirishi mumkin. Shu munosabat bilan tugʻma yurak nuqsonlari boʻlgan bolalardagi komorbid holatlar oʻrganildi. Ular orasida eng keng tarqalgan komorbid holatlar psixomotor va psixonutq rivojlanishidagi kechikishlar edi.

Kalit soʻzlar: tugʻma yurak nuqsoni, komorbid holatlar, psixonevrologik buzilishlar

Comorbid conditions in children with septal congenital heart defects

Sakina Bakhodirovna Tairova
Farangiz Toʻlqin qizi Ashirkulova
Nozima Shukrullo qizi Ahmatova
Samarkand State Medical Institute

Abstract: Children with congenital heart defects are at risk for delayed growth and development. Comorbid conditions can complicate the course and treatment of cardiovascular disease, contribute to disease progression, and alter response to treatment. In this regard, comorbid conditions in children with congenital heart defects were studied. Among them, the most common comorbid conditions were delays in psychomotor and psychospeech development.

Keywords: congenital heart disease, comorbid conditions, neuropsychological development disorders

Dolzarbligi. Tugʻma yurak nuqsonlari bolalar sogʻligʻida jiddiy muammolarga va nogironlikka olib kelishi, ularning keng tarqalganligi va erta jarrohlik korreksiyasi talab qilishi tufayli pediatriyada muhim muammo hisoblanadi. jstt maʼlumotlariga koʻra, tugʻma yurak nuqsoni yangi tugʻilgan chaqaloqlarning 0,7-1,7% da uchraydi.

Ba'zi hollarda tug'ma yurak nuqsonlari kechishining bosqichlari tez rivojlanishi nafaqat uning og'irlik darajasi, balki komorbid holatlarning ta'siri bilan ham belgilanadi, jumladan gipoksik-ishemik ensefalopatiya, oziqlanish yetishmovchiligi, defisit anemiyalar va boshqalar. Ushbu buzilishlarning rivojlanish mexanizmlarini bilish va ularni zamonaviy tadqiqot usullari yordamida o'z vaqtida aniqlash imkoniyati rivojlanayotgan patologik holatlarni imkon qadar erta tashxislash va korreksiyalash imkonini beradi. Shu munosabat bilan tug'ma yurak nuqsoni bo'lgan erta yoshdagi bolalarga o'z vaqtida tibbiy yordam ko'rsatishni takomillashtirishning klinik diagnostika mezonlarini o'rganish masalasi dolzarbligicha qolmoqda va bu yo'nalishda ilmiy izlanishlarni taqozo etadi.

Ishning maqsadi. Tadqiqotdan ko'zlangan maqsad Samarqand shahridagi Viloyat bolalar ko'p tarmoqli tibbiyot markazi bolalar kardiojarrohligi bo'limida tug'ma yurak nuqsoni bo'lgan bolalarda komorbid holatlarini o'rganishdan iborat edi.

Materiallar va tekshiruv usullari. Samarqand Viloyat ko'p tarmoqli bolalar tibbiyot markazida 2021-2022 yillarda kardiojarrohlik bo'limida klinik va laboratoriya-instrumental tekshirish ishlari olib borildi. 1 oylikdan 3 yoshgacha bo'lgan 103 nafar tug'ma yurak nuqsoni bilan og'riq bola tekshirildi.

- I guruhda 72 nafar operatsiya qilingan (asosiy guruh) tug'ma yurak nuqsonlari bo'lgan bolalar bor edi.

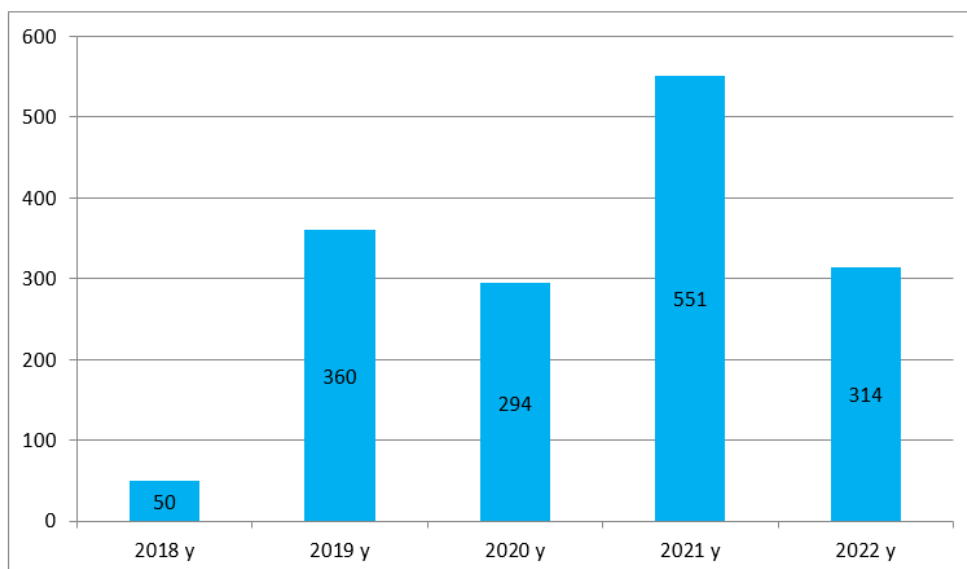
- II guruhga 31 nafar bola (taqqoslash guruhi) kirdi, ular jarrohlik amaliyotiga qarshi ko'rsatmalar mavjudligi sababli faqat konservativ davo oldilar.

Ushbu maqsadga erishish uchun Vivid S60N qurilmasidan foydalangan holda yurak va katta tomirlarning anatomik tuzilishi va funksiyasini baholash uchun doplerografiya bilan exokardiyografiya - klinik va instrumental ma'lumotlarni o'z ichiga olgan bir qator tadqiqotlar o'tkazildi. Shu bilan birga elektrokardiyografiya, ko'krak qafasi rentgenografiyasi va laboratoriya tadqiqot usullari o'tkazildi. Bundan tashqari, antropometrik parametrlarni o'lchash shaklida qo'shimcha tadqiqot usullari amalga oshirildi.

Bolalardagi kognitiv buzilishlarni aniqlash va psixomotor rivojlanishni baholash uchun "DENVER II" psixonevrologik skrining testi qo'llanildi.

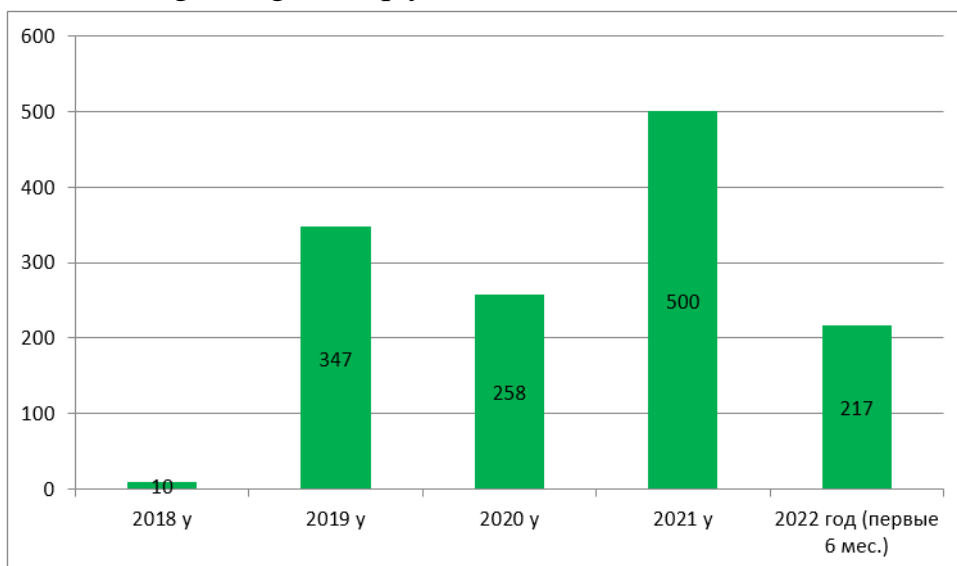
Tadqiqot natijalariva ularning muhokamasi. Samarqand viloyat bolalar ko'p tarmoqli tibbiyot markazida bolalar kardiojarrohlik bo'limiga o'tgan 5 yil davomida 2018-2022-yillarda. 1332 nafar bemor operatsiya qilindi, ulardan 745 nafari (55,93%) septal tug'ma yurak nuqsonlari, ya'ni, taxminan har ikkinchisida kuzatilgan.

5 yil davomida Samarqand viloyat tibbiyot markazining kardiojarrohlik bo'limiga yotqizilgan bemorlar soni ortib bormoqda (1-rasm).

1-rasm. 2018-2022 yillar davomida Samarqand viloyat bolalar ko‘p tarmoqli tibbiyot markazining kardiojarrohlik bo‘limiga yotqizilgan bemorlar soni

Biz 2018-2022-yillarda operatsiya qilingan yurak-qon tomir kasalliklari bilan og‘rigan bemorlarning soni sezilarli darajada oshganini, ya’ni yildan-yilga bemorlar soni deyarli 2 barobarga oshganini qayd etdik (2-rasm).

2-rasm. 2018-2022 yillar davomida tug‘ma yurak nuqsoni bilan operatsiya qilingan bemorlar soni

Shuni ta’kidlash kerakki, so‘rov davrida barcha hududlarda bolalarda tug‘ma yurak nuqsonlari ko‘payishi tendentsiyasi kuzatildi.

Adabiyotga ko‘ra, bemorlarning nisbati jinsga qarab o‘zgaradi. Tadqiqotlarimiz natijalariga ko‘ra, qizlar o‘g‘il bolalardan ko‘p. Tekshiruvdan o‘tgan bolalar orasida 48 nafar o‘g‘il (46,6%) va 55 nafar qiz (53,39%) bor.

1 oylikdan 3 yoshgacha bo‘lgan tug‘ma yurak nuqsoni bo‘lgan 103 nafar bolaning bo‘yi va vazni, 1 oydan 3 yoshgacha bo‘lgan 31 nafar sog‘lom bolaning bo‘yi va vazni standart o‘shir chiziqlari bilan solishtirildi. Shaxsiy va ijtimoiy ko‘nikmalar, nozik

vosita qobiliyatlari va moslashuvchanlik, nutq va qo'pol motorli ko'nikmalarni rivojlantirishdagi farqlar baholandi.

O'sish parametrlari, jumladan, vazn, bo'y va tana massasi indeksi o'lchandi.

Faqat konservativ davolangan guruhdagi tana massasi indeksi ko'rsatkichlari operatsiya qilingan bolalar guruhiga va nazorat guruhlariga qaraganda ancha past edi ($p < 0,01$). Ikkala guruh o'rtasida ham balandlikda ($p < 0,05$) va vaznda ($p < 0,05$) sezilarli farq aniqlandi. Tug'ma yurak nuqsoni bo'lgan bolalarning ko'pchiligi bo'yi ($p < 0,05$) va vazni ($p < 0,001$) uchun 50% past edi.

Tug'ma yurak nuqsonlari bo'lgan bolalarning antropometrik ko'rsatkichlarini tahlil qilganda, bemorlarning faqat to'rtidan birida (25,4%) o'rtacha jismoniy rivojlanish darajasi, aksariyat bolalarda (74,6%) turli xil og'ishlar mavjudligi aniqlandi. Shunday qilib, past jismoniy rivojlanish bolalarning uchdan biridan ko'prog'i (37,2%) uchun xarakterlidir, bolalarning kichik bir qismi (6,7%) o'rtacha darajadan yuqori deb baholandi. Ko'krak suti bilan oziqlanadigan bolalar orasida jismoniy rivojlanishi o'rtacha va o'rtacha darajadan past bo'lgan bolalar ustunlik qildi. Sun'iy va aralash oziqlantirishda bo'lgan bolalarning aksariyati jismoniy rivojlanishning past darajasiga ega.

Bolalarning "DENVER II" psixonevrologik skrining testi quyidagi ko'rsatkichlarga asoslanadi: qo'pol motorli ko'nikmalar, nutqni rivojlanishi, nozik motorli moslashuv faolligi va individual ijtimoiy rivojlanishni baholash. Ushbu parametrlarga ko'ra, bolalar normal rivojlanish, psixomotor rivojlanish kechikishi va psixonutq rivojlanishi kechikishi sifatida baholandi.

Asosiy guruh bolalarida quyidagi nevrologik kasalliklar kuzatildi: psixonevrologik rivojlanishning yosh normasidan kechikishi: psixomotor rivojlanish kechikishi - 63,8% ($n=46$), psixonutq rivojlanishi kechikishi - 36,2% ($n=26$); talvasa sindromi - 5,56% ($n=4$); minimal miya disfunktsiyasi - 23,4% ($n = 19$).

Rivojlanishning turli yo'nalishlari bo'yicha psixonevrologik rivojlanishdagi og'ishlar tarkibida faol nutq, ob'ektlar bilan harakatlar va ko'nikmalar rivojlanishidagi kechikish ustunlik qildi.

Shuni ta'kidlash kerakki, operatsiyaga tayyorgarlik bosqichida tug'ma yurak nuqsoni bo'lgan bolalarda og'ishlar sezilarli darajada ko'prog'i bo'lgan va rivojlanish kechikish guruhlariga tegishli. Kechikish ko'pincha faol nutq, umumiy harakatlar, ya'ni qo'pol motorli ko'nikmalar, nozik vosita-moslashuv faolligi va hissiy qobiliyatlarning rivojlanishida kechikishda namoyon bo'ldi.

Asosiy guruhning barcha bolalari jarrohlik davridan oldin va keyin kompleks terapiyada Korteksinni va Letsip Forte siropini oldilar.

Jarrohlikdan 3 oy o'tgach, takroriy o'rganish davomida asosiy guruhdagi bolalarda "DENVER II" psixonevrologik skrining testiga ko'ra, psixonevrologik rivojlanish buzilishlari darajasining pasayishi kuzatildi: psixomotor rivojlanish

kechikishi - 30,5% (n=22), psixonutq rivojlanishi kechikishi - 12,5% (n=9); talvasa sindromi - 1,38% (n=1); minimal miya disfunktsiyasi - 2,78% (n = 2).

Jismoniy rivojlanishning kechikishi, psixomotor kechikish va psixonutqning kechikishi septal tug'ma yurak nuqsoni bo'lgan bolalar orasida eng ko'p uchraydigan komorbid holatlar edi. Guruhlarni taqqoslash ma'lumotlarini umumlashirib, biz komorbid patologiyaning tuzilishi bog'liq bo'lishi mumkin bo'lgan omillarni aniqlash va uni diagnostika qilish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan antropometrik ko'rsatkichlar va bolalarda "DENVER II" psixonevrologik skrining testi ma'lumotlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Нарзулаева У. и др. Значение диеты в лечении артериальной гипертензии //Журнал биомедицины и практики. - 2021. - Т. 1. - №. 3/2. - С. 111-116.

2. Таирова С. Б., Мухамадиева Л. А. РАССТРОЙСТВА ПОВЕДЕНИЯ У ДЕТЕЙ С ВРОЖДЕННЫМИ ПОРОКАМИ СЕРДЦА //Journal of cardiorespiratory research. - 2022. - Т. 1. - №. 2. - С. 19-21.

3. ТАИРОВА С. Б., МУХАМАДИЕВА Л. СЕРДЦА У ДЕТЕЙ С КОМОРБИДНОЙ ПАТОЛОГИЕЙ (литературный обзор) //ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ. - 2022. - Т. 7. - №. 2.

4. Таирова С. Б. ALLERGIC REACTIONS ON THE BACKGROUND OF CONGENITAL HEART DEFECTS IN YOUNG CHILDREN //Журнал кардиореспираторных исследований. - 2023. - Т. 4. - №. 1.

5. Таирова С. Б., Мухторов А. А. У., Зиёдуллаева М. С. Нейрокогнитивные расстройства у детей с врождёнными пороками сердца (литературный обзор) //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 2. - С. 543-548.

6. Таирова С. Б. и др. Нейрокогнитивные расстройства у детей с врождёнными пороками сердца (литературный обзор) //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 2. - С. 543-548.

7. Таирова С. Б., Бурунов М. И. У. Эпидемиология и факторы риска развития врождённых пороков сердца у детей (литературный обзор) //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 2. - С. 536-542.

8. Таирова С. Б. и др. Эпидемиология и факторы риска развития врождённых пороков сердца у детей (литературный обзор) //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 2. - С. 536-542.

9. Таирова С. Б., Мухамадиева Л. А. Диагностика врожденных септальных пороков сердца у детей с коморбидной патологией (литературный обзор) //журнал биомедицины и практики. - 2022. - Т. 7. - №. 2.

10. Таирова С. Б., Хушвактова Б. Б. Қ. Особенности течения коморбидной патологии с врожденными септальными пороками сердца (литературный обзор) //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 2. - С. 549-555.

11. Таирова С. Б. и др. Особенности течения коморбидной патологии с врожденными септальными пороками сердца (литературный обзор) //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 2. - С. 549-555.

12. Таирова С. Б. АЛЛЕРГИЧЕСКИЕ РЕАКЦИИ НА ФОНЕ ВРОЖДЁННЫХ ПОРОКОВ СЕРДЦА У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА //Journal of cardiorespiratory research. - 2023. - Т. 1. - №. 1. - С. 72-75.

13. Таирова С. Б., Мухамадиева Л. А. ОЦЕНКА РОСТА И РАЗВИТИЯ У ДЕТЕЙ С ВРОЖДЕННЫМИ ПОРОКАМИ СЕРДЦА //Инновационные технологии в медицине: взгляд молодого специалиста. - 2022. - С. 37-38.

14. Хусинов А. А., Таирова С. Б. ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ГИПОТАЛАМО-ГИПОФИЗАРНОЙ НЕЙРОСЕКРЕТОРНОЙ СИСТЕМЫ В ФИЗИОЛОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ У ИНТАКТНЫХ ЖИВОТНЫХ //Материалы XXIII съезда Физиологического общества им. ИП Павлова с международным участием. - 2017. - С. 1595-1597.

15. Bakhodirovna T. S., Atamuradovna M. L. PATHOGENETIC ASPECTS OF ALLERGIC REACTIONS AMONG CHILDREN WITH CONGENITAL HEART DEFECTS //JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE. - 2023. - Т. 8. - №. 2.

16. Bakhodirovna T. S. PREVALENCE OF ALLERGIC DISEASES AMONG CHILDREN WITH CONGENITAL HEART DEFECTS //JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE. - 2023. - Т. 8. - №. 4.

17. Bahodirovna T. S. ВРОЖДЕННЫЙ ПОРОК СЕРДЦА: ИММУНОЛОГИЧЕСКАЯ ПЕРСПЕКТИВА (ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОБЗОР) //JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE. - 2023. - Т. 8. - №. 4.

18. Bahodirovna T. S., Atamuradovna M. L. ИММУНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА С ВРОЖДЕННЫМИ ПОРОКАМИ СЕРДЦА //JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE. - 2023. - Т. 8. - №. 4.

19. Bakhodirovna T. S., Atamuradovna M. L. ДИАГНОСТИКА ВРОЖДЕННЫХ СЕПТАЛЬНЫХ ПОРОКОВ СЕРДЦА У ДЕТЕЙ С КОМОРБИДНОЙ ПАТОЛОГИЕЙ (литературный обзор) //JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE. - 2022. - Т. 7. - №. 2.

20. Samieva G. U. et al. Features of distribution and density of lymphoid cells of the mucosa of the larynx as a manifestation of local immunity in chronic laryngitis (analysis of sectional material) //European Journal of Molecular and Clinical Medicine. - 2020. - Т. 7. - №. 3. - С. 2516-2522.

21. Tairova S. B., Sattarova R. T., Husanova M. B. Q. Incidence of allergic diseases in children with congenital heart defects //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 10. - С. 17-21.

22. Tairova S. B. et al. Incidence of allergic diseases in children with congenital heart defects //Science and Education. - 2023. - Т. 4. - №. 10. - С. 17-21.

23. Turaeva N. et al. The use of cholecalciferol in the treatment of bronchial asthma in children //E3S Web of Conferences. - EDP Sciences, 2023. - Т. 413. - С. 03032.

24. Utkurovna S. G. et al. The condition of pro-and antioxidant systems in children with acute laryngotracheitis with immunomodulating therapy //Достижения науки и образования. - 2019. - №. 10 (51). - С. 37-40.